

EEN MONUMENTALE WANDELING

over de begraafplaats Sint Petrus Banden

De begraafplaats Sint Petrus Banden is zo rijk aan monumenten, cultuurhistorie en natuur, dat het voor eenieder de moeite waard is haar te bezoeken.

Het allermooiste is ongetwijfeld de neo-romaanse arcade, ontworpen door architect W.B. van Liefland en voltooid in 1885. Om deze begraafplaats meer en beter onder de aandacht te brengen is deze wandelroute opgesteld.

Wij hopen, dat het maken van de wandeling u veel voldoening zal schenken. Voor eventuele suggesties houden wij ons gaarne aanbevolen.

Het bestuur en de directeur van de Stichting R.K. Begraafplaatsen te 's-Gravenhage

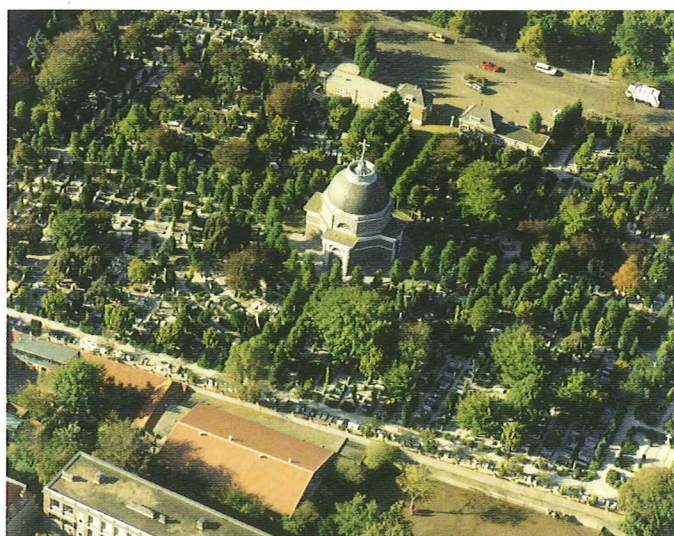
Wandeling over de R.K. Begraafplaats St. Petrus Banden

Beeld Phoenix

Op het halfronde plein voor de begraafplaats ziet u het bronzen beeld "Phoenix" van de in 1983 overleden beeldhouwer Dick Loef. Phoenix is een mythische vogel, welke volgens de Griekse overlevering leefde in een gelukkig oord bij een koele bron.

Na 1000 jaar gaat hij heen om zich te verjongen. Als phoenix in zijn nest verbrandt, komt uit de as een nieuwe phoenix te voorschijn. In de wereldlijke kunst geldt de phoenix als een symbool van eeuwigheid en leven; in de christelijke wereld is hij het symbool van de verrijzenis.

Vorm begraafplaats

De begraafplaats is rond 1829 aangelegd naar een ontwerp van architect A. Tollus. Hij heeft haar een streng symmetrische vorm gegeven, waarbij de christelijke symboliek van het kruis het leidende principe is. De begraafplaats is in 1830 in gebruik genomen.

De kapel

Vanaf het fraaie toegangshek tussen de twee poortgebouwen wandelt u door een laan met lindebomen naar de kapel. Ook deze is ontworpen door A. Tollus. In 1838 werd zij opgeleverd. Ze is een zeldzaam Haags voorbeeld van neo-classicistische architectuur. Laat ons eerst de buitenkant bekijken.

De kapel heeft een achthoekige plattegrond. Aan vier zijden zijn lagere, rechthoekige uitbouwen aangebracht. Deze zijn gericht naar de hoofdpaden van de begraafplaats, waardoor de buitenom-

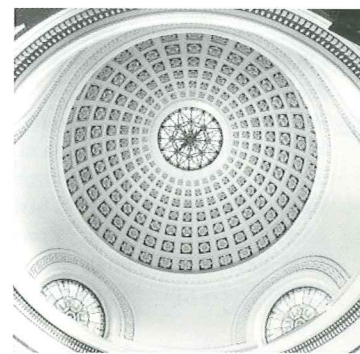
trek van de kapel de vorm van een kruis krijgt. De vier uitbouwen vertonen op de hoeken Dorische pilasters met een eenvoudig bovendeel, het zgn. kapiteel. De koepel wordt bekroond door een ronde, met zink beklede trommel, waarop een groot houten kruis staat. Aan de achterzijde van de kapel ziet u de trap, die toegang geeft tot de grafkelder voor de priesters. Boven de trap is een marmeren epitaaf (gedenkplaat) geplaatst. Deze heeft een tympaan (driehoekige bekroning), waarin een opengeslagen missaal, een kelk met hostie en een priesterstola worden uitgebeeld.

Op de bladzijden van het missaal staan de woorden, waarmee de H. Mis voor een overledene begint. Deze luiden, in het Nederlands vertaald: "Heer, geef hun de eeuwige rust en het eeuwige licht verlichte hen". Het monument is een werk van de beeldhouwer F.X. Stracké en dateert uit 1913.

Gaan we nu het inwendige van de kapel bekijken. Tot uw verrassing ziet u een cirkelvormige ruimte, ondanks het achthoekige exterieur. En hier hebben we Ionische pilasters met sierlijke, krulvormige kapitelen.

De koepel is versierd met cassetten (vierkanten vakken), waarin rozetten zijn aangebracht. Tegen de wanden van de kapel zijn vier grote gedenkplaten van wit marmer geplaatst. Drie daarvan vertonen de neo-classicistische stijl, die ten tijde van de bouw van de kapel gangbaar was. De laatste, links van de ingang, aangebracht in 1984, is een eenvoudige marmeren plaat als een drieluik. Op de gedenkplaten staan de namen van priesters, die in de grafkelder onder de kapel zijn bijgezet. De omlijsting van de oudste drie platen bestaat uit omgekeerde toortsen; deze zijn een uit de klassieke oudheid afkomstig doodssymbool. Drie zinnebeeldige vrouwenfiguren, geflankeerd door ornamenten, vormen de bekroning van de gedenkplaten.

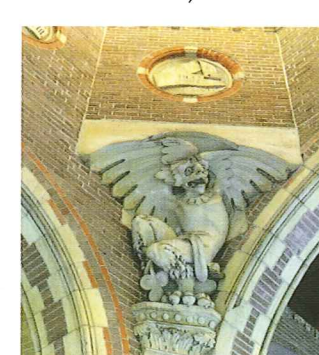
Op de eerste, links van de altaarnis, is het Geloof uitgebeeld; een zittende vrouw met in haar rechterhand het kruis en in haar linkerhand een kelk met een hostie. Op de plaat rechts van het altaar ziet u een vrouw met in haar linkerhand een anker als kenmerk voor de Hoop. De plaat rechts van de ingang draagt een vrouwenfiguur, die de Liefde symboliseert. Zij houdt een hart in haar rechterhand.

De arcade

We verlaten de kapel en gaan linksaf en daarna rechtsaf naar de arcade, welke ontworpen is door architect W.B. van Liefland. De bouw is in 1885 voltooid. Naast de trap naar de middenkoepel ziet u aan beide zijden een marmeren plaat, waarop in een Latijnse tekst o.a. het bouwjaar, de architect en de opdrachtgevers worden vermeld. De arcade – met keldergraven eronder – had ten doel te voorzien in het tekort aan duurdere familiegraven. Zij heeft drie koepels, t.w. de middenkoepel, de zgn. koepel des Geloofs, met links de koepel van de Liefde en rechts de koepel van de Hoop. De arcade heeft een neo-romaanse stijl met byzantijnse invloeden. Het bouwwerk is opgetrokken in baksteen met rijkelijke toepassing van zandsteen en hardsteen voor zuilen, kapitelen en andere versierende details.

In het midden van de arcade ziet u aan de voorzijde een portiek, aan de achterzijde een kleine absis (uitbouw ter afsluiting) en

boven u een achtkant met koepel. De rondbogen zijn in natuursteen uitgevoerd.

Boven de kapitelen in de middenkoepel bevinden zich in de vier hoeken grote zandstenen beeldhouwwerken, die gevleugelde monsters voorstellen. Zij moeten gezien worden als verpersoonlijking van de dood, die door Christus wordt overwonnen. In het voetstuk onder het kapiteel in de hoek rechtsachter

heeft de beeldhouwer zijn naam gebeiteld: E.A.F. Bourgonjon. De zijkoepels van de arcade vertonen aan de voorzijde een half-rond bordes en aan twee andere zijden kleine absissen; het geheel wordt bekroond door een ronde koepeltoren.

• • •

Aan de ommezijde vindt u een wandeling van ca. 45 minuten langs een selectie van bijzondere graven en gedenktekens. In de loop der jaren zijn op de begraafplaats St. Petrus Banden talrijke politici, o.a. Cals, Aalbersen, Pijnenburg, Kolfschoten, Bevers en andere bekende Nederlanders zoals Vroom, Peek, Cloppenburg, Brenninkmeyer, Frenkel Frank, Acket, Haring, Monnikendam, Jan Toorop en Zwolsman ter ruste gelegd.

De tekst voor deze wandeling is ontleend aan het boek "De R.K. Begraafplaats St. Petrus Banden aan de Kerkhoflaan in Den Haag", geschreven door drs. C.J.J. Stal en drs. H.P.R. Rosenberg. Het boek is verkrijgbaar bij de boekhandel.

Voor nadere informatie over het verwerven danwel reserveren van een familiegraf en voor het ontvangen van een brochure kunt u zich wenden tot het kantoor.

De Stichting R.K. Begraafplaatsen te 's-Gravenhage
Kantoor: Kerkhoflaan 10 - 2585 JB Den Haag
Telefoon 070 350 37 18 - Fax 070 351 21 48
Openingstijden
begraafplaats: maandag t/m zaterdag van 10.00 - 16.00 uur
Zon- en Feestdagen van 12.00 - 16.00 uur

Een wandeling langs een selectie van bijzondere graven en gedenktekens

De bij de beschrijving van de graven en gedenktekens gebruikte nummers vindt u als wegwijzers ook weergegeven op de plattegrond. We beginnen de wandeling op de arcade bij de middenkoepel.

- 1 Bij dit graf van de familie Brugma staat een monument van de hand van de bekende Nederlandse beeldhouwer J.C. Altorf (1876-1955). Op de liggende steen is links een vis met een korf broden beeldhouwd en rechts een pelikaan, die haar jongen voedt met haar bloed. De vis en de broden verwijzen naar de Eucharistie; de pelikaan is een zinnebeeld voor Christus. Het bovendee van de staande steen heeft een segmentvormige bekroning en een kruis met een driehoek als symbool van de Drieuldigheid in het midden, geflankeerd door twee rouwfiguren.
- 2 Het graf van de familie Peek heeft een rechthoekige zerk van hardsteen met hoekversieringen in laag reliëf. Erachter tegen de muur bevindt zich een neogotisch monument, bestaande uit een hardstenen sokkel en een marmeren bovenbouw in de vorm van een gotisch kapelletje. Binnen een spitsboognis met zuiltjes en een bronzen sierrand staat een wit-marmeren Christusbeeld met kruisstaaf.
- 3 Het monument bij het graf van de familie Meissen heeft de vorm van een aedicula (romeins tempeltje) en is uitgevoerd in wit marmer. Het wordt geflankeerd door Ionische zuiltjes en draagt een gebogen fronton. In de aedicula ziet u de beeldhouwde voorstelling van een pleurante (vrouwelijke rouwfiguur), die een kruis omarmt.
- 4 Het graf van de familie Van Romunde heeft een wit-marmeren stèle (staande grafsteen), waarvoor een pleurante in een lang, rijk geplooid gewaad met een rouwkrans in de rechterhand.
- 5 Hier ligt de schrijver, acteur en regisseur Dimitri Frenkel Frank begraven.
- 6 Het gedenkteken bij het graf van F.J.A. Haring (organist en dirigent) bestaat uit een kalkstenen stèle, waarop in reliëf de musicus is uitgebeeld, zittend aan het klavier van een positief (klein orgel). Het is ontworpen door de Haagse beeldhouwer H.M. Hagedoorn (1876-1954).
- 7 Het graf van Mr. J.M.L. Cals. Hij was vele jaren minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen en van 1965 tot eind 1966 minister-president.

- 8 Dit is het graf van de zeer jong gestorven Merel 't Mannetje. Het monument stelt een in kalksteen beeldhouwde engel voor, in een lang gewaad en met bloemen in de hand. Het was oorspronkelijk door een ijzeren hek omgeven. Engelen vindt men op katholieke begraafplaatsen vaak bij of op kindergraven. Helaas is de beeldhouwer onbekend.
- 9 Het staande gedenkteken bij het graf van Frans Lem (verzetsstrijder) is versierd met een uitbeelding van het Lam Gods met een kruis. Het is ontworpen door de beeldhouwer Pieter Biesot.
- 10 In deze mooie beukenlaan ligt ook het graf van de familie Vroom. Bekend van Vroom en Dreesman. Op de gepolijste impala zerk, welke is geplaatst op fraai gevormde roefdelen ziet u een liggend kruis en bronzen letters. Als eerste is in dit graf Hendricus Josephus Vroom begraven, zoon van W.H. Vroom, die samen met A.C.R Dreesman te Amsterdam in 1887 een zaak in manufacturen was begonnen.

- 11 Het opstaande hardstenen gedeelte van dit graf van de familie Candel vertoont een in reliëf beeldhouwde en gestileerde voorstelling van Christus in de oud-christelijke orantehouding (de handen biddend uitgestrekt). De Christusfiguur is en face uitgebeeld. Links voor Hem bevinden zich twee biddende figuren, en profiel voorgesteld. Een kleinere gestalte staat rechts. Deze is en face beeldhouwd. De gestileerde vormgeving van de sculptuur is sterk verwant aan de stijl van J.C. Altorf.
- 12 Dit graf van Joanna Alida Nijhoff-Seyn is het enig overgebleven graf met een hekwerk. Het is ruim 70 jaar oud. Mevr. Nijhoff was de moeder van Martinus Nijhoff (1894-1953), dichter, taal- en letterkundige.
- 13 Het graf van de familie Bakker heeft een opvallende kalkstenen stèle met een sculptuur van J.C. Altorf. Uitgebeeld is een gestileerde pelikaan, die haar jongen voedt.

- 14 Het hardstenen gedenkteken van het graf van de familie van Moorsel vertoont beeldhouwwerk van J.C. Altorf. In laag-reliëf is de apostel Petrus uitgebeeld, met sleutels. Naast hem een gestileerd kruis.
- 15 Het grafmonument van de organist en dirigent Jan van Meel stelt een levensgroot uitgebeelde engel met een kruis voor. De engel bespeelt een luit en aan zijn voet is een blad met de tekst "Sursum Corda" (omhoog de harten) aangebracht.
- 16 Het gedenkteken van het graf van de familie Van den Nieuwenhuijsen is opvallend door het en profiel in reliëf beeldhouwde meisjeskopje, dat gesigneerd is Th. Vos. Deze beeldhouwer behoorde tot de jongere generatie, die in de jaren tussen 1910 en 1930 werkzaam was.
- 17 Dit zijn oorlogsgraven van Engelse militairen uit de Eerste Wereldoorlog (1914-1918). Op de staande stenen is het wapen van hun legeronderdeel aangegeven.
- 18 Het graf van Frans Buskens, architect en vele jaren bestuurslid van de Stichting R.K. Begraafplaatsen te 's-Gravenhage. U ziet een kalkstenen zerk met stèle, waarop een kruis met bronzen corpus, vervaardigd door de beeldhouwer Pieter Biesot.
- 19 Dit is het graf van de familie Brenninkmeyer. Een groot grafmonument van gepolijst Rheinisch Reuter, bestaande uit een midden-gedeelte met zijstukken. In het middelste gedeelte bevindt zich een kruis met een bronzen corpus.
- 20 Hier ligt de bekende beeldend kunstenaar Jan Toorop begraven. Behalve als tekenaar en schilder was hij ook actief als glazenier en op het gebied van de kunstnijverheid. In de katholieke wereld genoot hij door zijn religieus werk een overweldigende populariteit. Zijn begravenis was een nationale gebeurtenis. Het grafmonument wordt gedomineerd door een stèle, bekroond door een kruis. In de stèle is een tegeltableau in spitsboogvorm aangebracht, uitgevoerd in porcelein in blauwe kleur binnen een gele band. De voorstelling behelst een engel, die een tondo (cirkelvormig motief) vasthoudt. In de tondo is een duif afgebeeld. De ronde tondo is een symbool van het eeuwige leven na de dood; de duif verzinnebeeldt de ziel, die op het punt staat de reis naar de hemel te aanvaarden.

